

יתרתה מיד. המשרד לא בירר אם מבין העולים שנקלטו בקיבוצים יש כאלה, שקודם לכן קיבלו פתרון דיור כדי לדאוג, שיתמלאו ההוראות דלעיל.

*

המשרד לקליטת העלייה הנהיג הסדרים מיוחדים, שלפיהם ניתן סיוע לקיבוץ קולט עולים. המיוחז שבהסדרים הוא, שהסיוע לא ניתן לעולה כפרט — שכן במסגרת הקיבוצית אין מקום לכך — אלא לקיבוץ שבו נתקבל העולה כחבר, והנכסים הנרכשים בכספי הסיוע נשארים בכל מקרה בחזקתו ובבעלותו של הקיבוץ, להוציא מקרים שהסדרי המחלקה קובעים אחרת. הממצאים מצביעים על הצורך, שהיקף הסיוע יהיה תואם את מספר העולים שנקלטו כחברים בקיבוץ.

ממצאי מעקב

הסבה מקצועית לעולים

לשם קליטתם של עולים במקומות עבודה יש צורך ליצור כלים להתאמת הכשרתם לתנאי המשק בישראל, ואחת הדרכים לכך היא באמצעות קורסים להסבה מקצועית. תכנון הקורסים להסבה מקצועית נתון להחלטתה של הוועדה הארצית להקלת קליטת עולים בתעסוקה, שבה משתתפים נציגי משרד הקליטה, המרכז לתעסוקת אקדמאים ואגף התקציבים שבאוצר. בחלק משיבות הוועדה לא השתתפו נציגי המרכז לתעסוקת אקדמאים ומשרד האוצר.

במהצית השנייה של 1976 השתתפו בישיבות הוועדה כל החברים.

בידי האגף לשירותי קליטה במשרד לקליטת העלייה ובמחלקה להסבה מקצועית במשרד העבודה לא היו נתונים מרוכזים על מספר המשתתפים בפתיחת הקורסים, על מספר הנושאים ומספר המסיימים. על אף תופעת הנשירה מהקורסים לא נערך עד סוף דצמבר 1974 מעקב אחרי סיבות הנשירה.

במחלקה לקליטה בתעסוקה, שבאגף לשירותי קליטה של המשרד לקליטת העלייה ובמחלקה להסבה מקצועית לאקדמאים וקדם אקדמאים שבמשרד העבודה נמצאים כל הנתונים על כל קורס ועל מספר המשתתפים בפתיחתו, מספר המצטרפים והנושרים במהלכו ומספר המסיימים, אולם המשרד לא ריכז את הנתונים לגבי הנושרים, כדי להסיק מהם מסקנות.

החלטה על קיום קורס התקבלה כאשר היה מקום להניח, שקיימת דרישה בשוק העבודה לעובדים במקצוע, שהקורס מיועד להקנייתו. בידי משרד העבודה לא היו הכלים שיאפשרו לקבל החלטה, שתהא מבוססת על סקר שיטתי על שוק העבודה ועל תחזיות של ביקוש לעובדים.

המחלקה להסבה מקצועית בשיתוף עם המרכז לתעסוקת אקדמאים ועם האגף לשירותי קליטה במשרד לקליטת עלייה, ערכה בקיץ 1976 סקר על משרות פנויות ברמות אקדמאיות וקדם אקדמאיות. על פניות ל-1,890 מפעלים ברחבי הארץ השיבו 51% מהמפעלים וכשני שלישים הודיעו, שהם זקוקים לעובדים במקצועות שונים. בדעת המחלקה להמשיך בסקר על ידי עריכת ביקורים במפעלים, כדי לעדכן את המידע שנתקבל וכדי לקבל מידע ממפעלים שלא ענו לסקר בשלבו הראשון. כמו כן מתכוונת המחלקה להציע למפעלים להעסיק דורשי עבודה, הנמצאים בטיפולו של המרכז לתעסוקת אקדמאים.

ועדת המיון והקבלה לבחירת מועמדים לקורסים לא נהגה לנהל פרוטוקול על דיוניה ולא ניתן היה לקבוע, כמה מועמדים הופיעו בפניה, כמה מהם נפסלו ובגלל אלו סיבות.

לא חל שינוי במצב.

בהסכמים עם המוסדות המבצעים את הקורסים, הם לא חוייבו למסור למחלקה להסבה מקצועית דו"חות תקופתיים על מהלך הקורס ועל הנוכחות והנשירה של המשתתפים בו.

מאז 1975 הנהיגה המחלקה להסבה מקצועית הסדר, שנועד להבטיח פיקוח על מהלך הקורסים ועל נוכחות ונשירה של תלמידים.

באגף להכשרה מקצועית במשרד העבודה פועל מדור פיקוח, שמתפקידו לפקח על הקורסים המקצועיים הנערכים ע"י המשרד. המדור לא נתבקש על ידי המחלקה להסבה מקצועית לקיים פיקוח על הקורסים להסבה מקצועית, לבד מפיקוח על הקורסים להנהלת חשבונות.

לא חל שינוי במצב.

במשרד לקליטת העלייה ובמחלקה להסבה מקצועית, לא היו מידע ונתונים על השמת בוגרי הקורסים בעבודה — מספרם, מקומות העבודה שהופנו אליהם ומידת השתלבותם במקומות עבודה אלה.

באפריל 1975 הקים המשרד, במסגרת המחלקה לקליטה בתעסוקה, מדור שמתפקידו לעקוב אחר השמתם של בוגרי הקורסים בעבודה. בסוף שנת 1976 עיבד האגף למחקר ולתכנון של המשרד את הנתונים שנאספו לגבי 71 קורסים, שנסתיימו בתקופה אפריל-ספטמבר 1975.

המכון לחקר עבודה ורווחה באוניברסיטה העברית בירושלים ערך בשנים 1974 ו-1975, בהתאם להזמנתה של המחלקה להסבה מקצועית במשרד העבודה מחקר על הסבה מקצועית לעולים אקדמאים בקורסים שבוצעו בתקופה מינואר 1970 עד יולי 1974. בשנים 1975 ו-1976 המשיך המכון בסקר.